

Bài nghiên cứu

QUAN HỆ THƯƠNG MẠI GIỮA VIỆT NAM VÀ HOA KỲ

Người thực hiện: Nguyễn Tuyết Ngân

Thành phố Hồ Chí Minh, tháng 11/2024

Từ năm 1995-2023, Hoa Kỳ luôn là đối tác thương mại hàng đầu của Việt Nam kể từ khi hai nước bình thường hóa quan hệ ngoại giao. Sau khi ký kết Hiệp định BTA, cơ cấu hàng hóa xuất khẩu của Việt Nam sang Hoa Kỳ đã thay đổi đáng kể, từ xuất khẩu chủ yếu nhóm các mặt hàng công nghiệp nhẹ gia công cho các công ty nước ngoài như dệt may, da giày, ... đến nay xuất khẩu thêm nhóm hàng công nghiệp chế biến, chế tạo, các mặt hàng nông, lâm, thủy hải sản thuần Việt, nhưng có mức độ chế biến và giá trị gia tăng cao hơn. Trong giai đoạn từ 1995- 2022, Việt Nam có thặng dư thương mại với Hoa Kỳ, khối EU và Nhật Bản. Năm 2022, cán cân thương mại giữa Việt Nam-Hoa Kỳ đạt khoảng 95 tỷ USD cao hơn hẳn khối EU (31,3 tỷ USD) và Nhật Bản (916,3 triệu USD). Trong khi đó, số liệu lại cho thấy Việt Nam nhập khẩu hàng hóa từ các nước láng giềng trong khu vực ASEAN, Trung Quốc và xa hơn là Hàn Quốc vượt trội trong giai đoạn này, dẫn đến tình trạng thâm hụt thương mại, đặc biệt là số lượng hàng hóa nhập khẩu từ các thị trường Trung Quốc và Hàn Quốc. Năm 2023, sau khi nâng cấp lên quan hệ Đối tác Chiến lược toàn diện, Hoa Kỳ sẽ tiếp tục là thị trường khổng lồ và thu hút doanh nghiệp Việt Nam khai thác tiềm năng hơn nữa.

Bảng: Nhóm hàng xuất khẩu trên 1 tỷ USD sang Hoa Kỳ năm 2023

Đvt: USD

Nhóm hàng	Kim ngạch	Cơ cấu các mặt hàng XK sang Hoa Kỳ
Máy móc, thiết bị, dụng cụ phụ tùng khác	18.199.315.061	18,76%
Máy vi tính, sản phẩm điện tử và linh kiện	17.020.810.821	17,54%
Hàng dệt, may	14.466.739.620	14,91%
Điện thoại các loại và linh kiện	7.904.575.747	8,15%
Gỗ và sản phẩm gỗ	7.305.074.786	7,53%
Giày dép các loại	7.162.280.069	7,38%
Hàng hóa khác	6.349.241.273	6,54%
Phương tiện vận tải và phụ tùng	2.882.911.640	2,97%
Sản phẩm từ chất dẻo	2.163.964.280	2,23%
Đồ chơi, dụng cụ thể thao và bộ phận	1.635.273.417	1,69%
Hàng thủy sản	1.558.845.807	1,61%
Túi xách, ví, vali, mũ, ô, dù	1.533.375.141	1,58%
Sản phẩm từ sắt thép	1.157.830.395	1,19%
Tổng	97.020.176.144	100,00%

Nguồn: Tổng cục Hải quan

Về xuất khẩu: Theo thống kê của Tổng cục Hải quan, năm 2023 Việt Nam có 13 nhóm hàng xuất khẩu sang thị trường Hoa Kỳ đạt kim ngạch trên 1 tỷ USD. Là một nước có nền công nghiệp tiên tiến, Hoa Kỳ chú trọng nhập khẩu các nhóm hàng hóa như máy móc, thiết bị, dụng cụ phụ tùng; máy vi tính, sản phẩm điện tử, linh kiện từ các nước khác bao gồm Việt Nam. Giá trị nhập khẩu lần lượt là 18,2 tỷ USD và 17 tỷ USD, tương đương 18,76% và 17,54% trên tổng giá trị xuất khẩu. Bên cạnh đó, thị trường Hoa Kỳ cũng là điểm đến xuất khẩu các mặt hàng chủ lực của Việt Nam như sản phẩm dệt may, giày dép, gỗ và sản phẩm gỗ, thủy sản.

Bảng: Nhóm hàng nhập khẩu từ Hoa Kỳ năm 2023

Đvt: USD

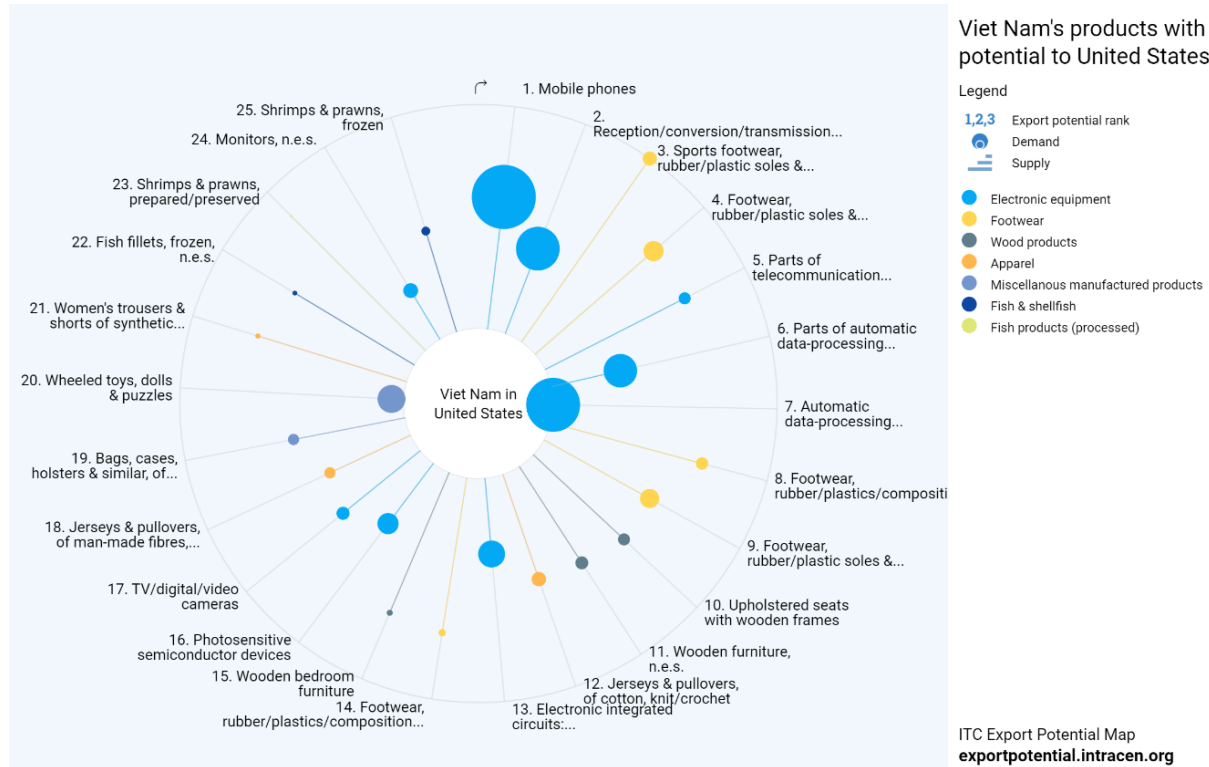
Nhóm hàng	Kim ngạch	Cơ cấu các mặt hàng NK sang Hoa Kỳ
Máy vi tính, sản phẩm điện tử và linh kiện	3.823.756.921	27,66%
Hàng hóa khác	1.453.896.843	10,52%
Máy móc, thiết bị, dụng cụ, phụ tùng khác	918.918.661	6,65%
Bông các loại	912.278.477	6,60%
Thức ăn gia súc và nguyên liệu	761.936.532	5,51%
Chất dẻo nguyên liệu	717.073.674	5,19%
Hóa chất	683.310.258	4,94%
Đậu tương	450.723.747	3,26%
Phương tiện vận tải khác và phụ tùng	431.959.461	3,13%
Dược phẩm	393.040.993	2,84%
Phế liệu sắt thép	381.368.836	2,76%
Nguyên phụ liệu dệt, may, da, giày	364.241.442	2,64%
Sản phẩm hóa chất	352.072.005	2,55%
Tổng	13.822.394.481	100,00%

Nguồn: Tổng cục Hải quan

Về nhập khẩu: Cơ cấu hàng hóa nhập khẩu chủ yếu các mặt hàng như nguyên liệu, phụ liệu dệt may, da giày, chất dẻo, máy móc, dược phẩm từ Hoa Kỳ. Ở chiều ngược lại, Việt Nam cũng nhập khẩu hơn 3,8 tỷ USD mặt hàng máy vi tính, sản phẩm điện tử, chiếm tỷ trọng cao nhất trong tổng lượng nhập khẩu là 27,66% và các hàng hóa khác là 1,4 tỷ USD (khoảng 10,52%), các mặt hàng nhập khẩu còn lại chiếm tỷ trọng rất thấp trong kim ngạch nhập khẩu.

Năm 2023 tiếp tục ghi nhận thặng dư thương mại giữa Việt Nam- Hoa Kỳ. Song song đó, khi kinh tế Hoa Kỳ phục hồi cũng như cơ hội mới từ mối quan hệ Đối tác Chiến lược toàn diện sẽ là cơ sở vững chắc và động lực cho doanh nghiệp đẩy mạnh và gia tăng thị phần tại Hoa Kỳ.

Tiềm năng xuất khẩu: Việt Nam còn nhiều dư địa xuất khẩu các mặt hàng tiềm năng như điện thoại di động (11,2 tỷ USD) và các linh kiện viễn thông; giày thể thao (2,8 tỷ USD); giày cao su (2,9 tỷ USD); cá phi lê đông lạnh (702 triệu USD) và tôm (847 triệu USD); ...

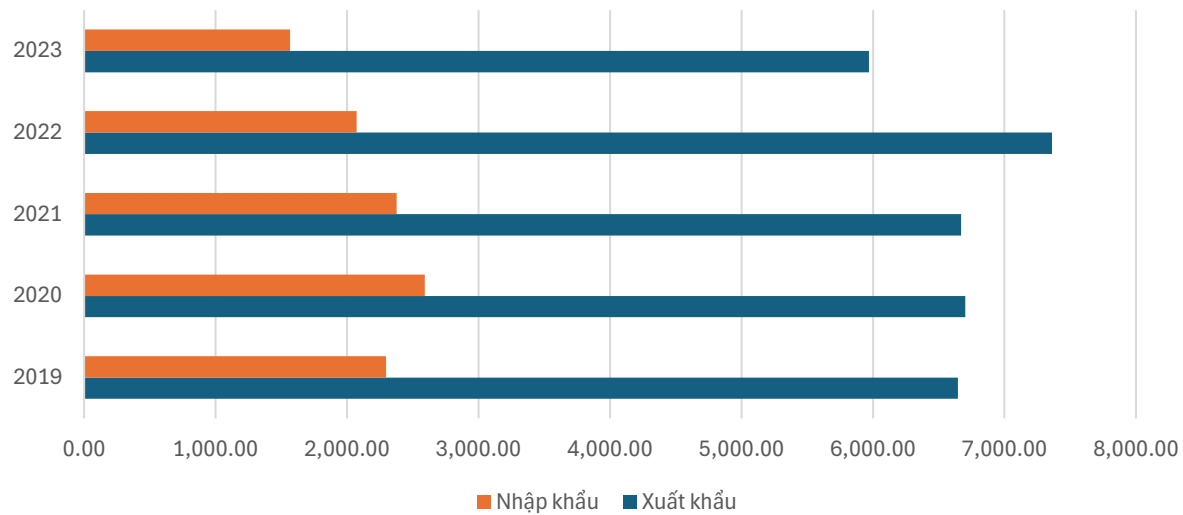
Hình: Tiềm năng xuất khẩu hàng hóa từ Việt Nam sang Hoa Kỳ

Nguồn: ITC Export Potential Map, truy cập ngày 11/10/24

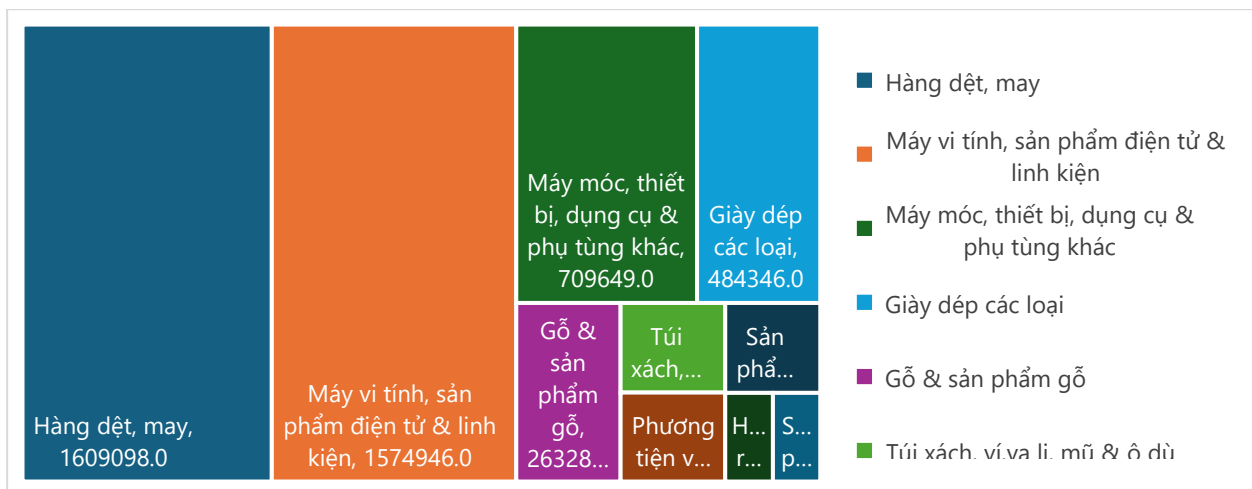
Thương mại giữa TPHCM- Hoa Kỳ

Hoa Kỳ là đối tác thương mại hàng đầu của thành phố với tổng kim ngạch xuất nhập khẩu tăng đều trong giai đoạn 2019-2023. Trong đó, năm 2023, giá trị xuất nhập khẩu hàng hóa từ TPHCM sang Hoa Kỳ đạt xấp xỉ 7,54 tỷ USD, giảm 25,18% so với năm 2022. Nhìn chung, số liệu thống kê cho thấy thực trạng cán cân thương mại dương giữa TPHCM và Hoa Kỳ.

triệu USD

Hình: Kim ngạch xuất nhập hàng hóa từ TPHCM sang Hoa Kỳ*Nguồn: Sở Công Thương TPHCM*

Năm 2023, TPHCM có 02 mặt hàng xuất khẩu trên 1 tỷ USD bao gồm hàng dệt may đạt 1,6 tỷ USD và máy vi tính, sản phẩm điện tử, linh kiện là 1,57 tỷ USD. Một số mặt hàng xuất khẩu khác thuộc nhóm ngành công nghiệp như máy móc, thiết bị 709,6 triệu USD; giày dép các loại đạt 484 triệu USD; gỗ và sản phẩm gỗ 263,3 triệu USD và hàng hóa nhóm nông- lâm- thủy sản khác (hàng rau quả 59 nghìn USD).

Đvt: nghìn USD**Hình: Top 10 mặt hàng xuất khẩu từ TPHCM sang Hoa Kỳ năm 2023***Nguồn: Sở Công Thương TPHCM*

Dòng nhập khẩu hàng hóa của TPHCM từ Hoa Kỳ bao gồm máy vi tính, sản phẩm điện tử & linh kiện đạt 423,7 triệu USD; hàng hóa khác là 294,8 triệu USD; thức ăn gia súc & nguyên liệu 135,7 triệu USD; và các sản phẩm khác có giá trị nhập khẩu không đáng kể như ô tô; chất dẻo nguyên liệu; gỗ; sản phẩm từ sữa; hóa chất và đậu tương.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Phan Trang, Rộng cửa xuất khẩu sang thị trường Hoa Kỳ, Báo Điện tử Chính phủ, <https://baochinhphu.vn/rong-cua-xuat-khau-sang-thi-truong-hoa-ky-102240729171249855.htm>

Hoa Kỳ - thị trường giàu tiềm năng cho xuất khẩu hàng hóa, Cổng Thông tin điện tử Viện Phát triển Bảo hiểm Việt Nam, https://mof.gov.vn/webcenter/portal/ttnctdbh/pages_r/l/chi-tiet-tin?dDocName=MOFUCM287353

Đoàn Văn Hà, Quan hệ hợp tác thương mại Việt Nam và Hoa Kỳ: Một số vấn đề cần lưu ý, <https://kinhtevadubao.vn/quan-he-hop-tac-thuong-mai-viet-nam-va-hoa-ky-mot-so-van-de-can-luu-y-19390.html>

Lương Văn Tự, Những chặng đường đi đến Quy chế Thương mại bình thường vĩnh viễn Việt Nam – Hoa Kỳ, <https://www.tapchicongsan.org.vn/web/guest/nguyen-cu/-/2018/1366/nhung-chang-duong-di-den-quy-che-thuong-mai-binh-thuong-vinh-vien-viet-nam-%E2%80%93-hoa-ky.aspx>

Thùy Linh, 72 nền kinh tế đã công nhận Việt Nam là nền kinh tế thị trường, <https://nld.com.vn/72-quoc-gia-da-cong-nhan-viet-nam-la-nen-kinh-te-thi-truong-196240803102917089.htm>

Nguyễn Thị Hồng Minh, Thương mại công bằng và sự phát triển doanh nghiệp xã hội ở Việt Nam, <https://tapchicongthuong.vn/thuong-mai-cong-bang-va-su-phat-trien-doanh-nghiep-xa-hoi-o-viet-nam-82724.htm>

Nhận diện một số rủi ro pháp lý trong hoạt động xuất khẩu sang Hoa Kỳ, <https://trungtamwto.vn/hiep-dinh-khac/16509-nhan-dien-mot-so-rui-ro-phap-ly-trong-hoat-dong-xuat-khau-sang-hoa-ky>

Cổng thông tin điện tử của Tổng cục Hải quan, <https://www.customs.gov.vn/>

Cổng thông tin điện tử Bộ Công Thương <https://moit.gov.vn/>

Cổng thông tin điện tử Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam VCCI: <https://trungtamwto.vn/>

Tổng cục thống kê Việt Nam: <https://www.gso.gov.vn/>

Trade Map: <https://www.trademap.org/Bilateral>

Hướng dẫn Thương mại Quốc gia của Liên minh Châu Âu: <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/eu-standards-trade>

Cổng thông tin điện tử của Ngân hàng Thế giới <https://www.worldbank.org/en/home>

Export Potential Map <https://exportpotential.intracen.org/>

Cục phân tích Kinh tế Hoa Kỳ: <https://www.bea.gov/>